

Антіпов М. Г.

*кандидат медичних наук
доцент кафедри загальної та клінічної фармакології
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету*

Висловух Г. В.

*магістр права
викладач кафедри загальної та клінічної фармакології
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОBOB'ЯЗКОВОГО СОЦІАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена актуальним проблемам у сфері охорони здоров'я, які зумовлені наслідками соціально-політичної кризи в Україні в усіх галузях функціонування людини. Проаналізовані можливі шляхи виходу з означеної ситуації та надано припустимі розв'язки.

Ключові слова. Соціальне медичне страхування, функціонування охорони здоров'я, перебудова економіки охорони здоров'я, учасники соціального медичного страхування.

Соціально-політична криза в Україні призвела також і до кризи в системі охорони здоров'я та погіршення якості медичного обслуговування населення країни. Це пов'язано з тим, що за роки незалежності в системі охорони здоров'я України майже не відбувалось кардинального реформування, окрім, змін в обсягах фінансування рівнях оплати праці медичних працівників.

Вітчизняна модель медичної галузі потребує глибоких реформ та впровадження базових принципів функціонування охорони здоров'я. Для належного функціонування системи охорони здоров'я необхідно створити умови для надання повноцінної та доступної медичної допомоги усім особам, які її потребують. Досягати ж цієї мети слід шляхом реформування системи охорони здоров'я, в основі якого має бути впровадження медичного страхування, що є одним з аспектів більш широкого питання — фінансування охорони здоров'я.

Належне фінансування — це один з основних факторів формування належної системи

охорони здоров'я населення, а на думку В.Ф. Москаленка, належним чином організована система охорони здоров'я сприяє, перш за все, доброму здоров'ю населення [5, с. 161].

До теперішнього часу, більшість запропонованих проектів експерименту по перебудові економіки охорони здоров'я, по створенню системи обов'язкового державного соціального медичного страхування, були спрямовані лише на отримання ефекту шляхом перерозподілу та використання ресурсів, котрі наявні в цій галузі, а про залучення значних додаткових фінансових позабюджетних ресурсів на розвиток системи охорони здоров'я в цих проектах не згадувалось [8, с. 41].

Накопичений багаторічний світовий досвід у галузі медичного страхування свідчить про високу ефективність різних моделей та систем медичного страхування та страхування здоров'я. До теперішнього часу визначаються три основні види фінансування охорони здоров'я, а саме: державне, через обов'язкове та добровільне медичне страхування та змішана форма.

Проблемами необхідності впровадження та правового регулювання обов'язкового медичного страхування займалися такі провідні вчені як С. Ахметова, А. Мамєдова, Ю. Пасічник, В. Руденко, Є. Поліщук, М. Клімов, Н. Андріішина, М. Мних та інші.

Правовою базою для розвитку системи охорони здоров'я в Україні є ст. 49 Конституції, яка визначає право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, а відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове

державне соціальне страхування від 14.01.1998 року, медичне страхування є одним з видів загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян [5, с. 162]. Охорона здоров'я має забезпечуватися державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних та оздоровчо-профілактичних заходів, а медична допомога у державних і комунальних лікувальних закладах надається безоплатно. Але незважаючи на конституційні гарантії безоплатності медичної допомоги, значна частина медичних послуг стала по суті платною. Пацієнти оплачують необхідні для лікування медичні засоби та видаткові матеріали, мають господарські витрати за харчування, білизну та навіть платять за послуги молодшого медичного персоналу [2, с. 48].

Становлення та розвиток державної системи загальнообов'язкового соціального медичного страхування є необхідною умовою для розвитку економічних механізмів забезпечення конституційних гарантій прав українських громадян на охорону здоров'я, безкоштовну медичну допомогу й медичне страхування [1, с. 72].

Медичне страхування — це вид особистого страхування на випадок втрати здоров'я від хвороби або внаслідок нещасного випадку. Воно застосовується з метою мобілізації та ефективного використання коштів на покриття витрат на медичне обслуговування страхувальників. Медичне страхування може бути обов'язкове та добровільне [4, с. 42]. Наявність добровільного та обов'язкового медичного страхування гарантує населенню повною мірою конституційне право на отримання медичної допомоги та фінансування профілактичних заходів, оскільки метою медичного страхування є підвищення якості й розширення обсягу медичних послуг за допомогою радикального збільшення фінансування охорони здоров'я.

Учасниками соціального медичного страхування є застраховані особи, страхувальники, страховики і заклади охорони здоров'я.

Страхувальники — це дієздатні фізичні або юридичні особи, які мають право укладати договори страхування на свою користь або на користь третіх осіб.

Застраховані — це громадяни, на користь яких укладаються договори страхування. Якщо фізична особа укладає договір

страхування відносно себе самої, то страхувальник і застрахований є однією особою.

Страховики — це незалежні страхові організації, які мають статус юридичної особи і ліцензію держави на право здійснювати медичне страхування.

Заклади охорони здоров'я здійснюють свою діяльність на підставі договору зі страховими медичними організаціями, який передбачає обов'язок медичної установи надавати застрахованому контингенту медичну допомогу певного обсягу та якості в конкретні строки

До участі в наданні медичної допомоги населенню в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування можуть залучатися поряд із державними закладами охорони здоров'я, також і недержавні, підпорядковані іншим відомствам заклади й установи охорони здоров'я, акредитовані та ліцензовані в установленому законом порядку.

Запровадження в Україні системи загальнообов'язкового соціального медичного страхування надасть можливість вирішити економічні, правові, соціальні та організаційні проблеми у галузі охорони здоров'я, пов'язаних з наданням медичної допомоги населенню, а також надасть реальні гарантії населенню на доступну, кваліфіковану медичну допомогу незалежно від соціального та матеріального становища. Державна політика країни повинна бути спрямована на збереження та зміцнення здоров'я населення та базуватися на новій парадигмі системи охорони здоров'я, в центрі якої перебуває не лікувальний заклад, а людина з її потребами в охороні здоров'я та медичній допомозі [9, с. 74].

Перехід до страхової медицини є необхідним в умовах ринкової економіки і розвитку ринку медичних послуг, оскільки він забезпечує гарантованість і доступність високоякісних медичних послуг для широких верств населення, а також допомагає розв'язанню проблеми залучення додаткових фінансових ресурсів в сферу охорони здоров'я [8, с. 42]. Тому державна політика розвитку медичного страхування як частина загальної соціальної та економічної політики України повинна визначати основні принципи, напрями і форми економічного впливу у сфері соціального захисту населення. Медичне страхування має бути підтримано а першу чергу нормативно-правовою базою, а по-друге підвищенням

фінансової надійності страховиків та страхової культури населення.

Н. Воробйова впевнена, що впровадження обов'язкового медичного страхування дозволить усім громадянам України при відвідуванні лікувальних закладів розраховувати на отримання базового пакета медичних послуг без необхідності щось доплачувати [7, с. 22].

Таким чином, можна зазначити, що впровадження медичного страхування в нашій державі дозволить створити умови для найбільш повного задоволення потреб населення в одержанні доступної і високоякісної медичної допомоги, зменшить навантаження на державний та місцеві бюджети, а також зменшить долю тіншової медицини в системі медичного обслуговування, допоможе уникнути необґрунтованих витрат на надання зайвих медичних послуг з метою одержання додаткового прибутку, підвищить фінансовий стан працівників медичних установ.

Література

1. Боднарук М. І. Правові аспекти реформування медичного страхування в Україні / М. І. Боднарук // Науковий вісник Чернівецького університету. 1999. — Випуск 48. — С. 72-76.
2. Воробйова Т. Договір добровільного страхування медичних витрат як новий інструмент страхового ринку / Т. Воробйова // Підприємництво, господарство і право. — 2007. — № 3. — С. 48-51.
3. Ермілов В. Питання медичного страхування в сучасній Україні: пройдені шляхи і перспективи / В. Ермілов // Соціальне страхування. — 2008. — №1 — С. 18–21.
4. Заруба О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Заруба. — К. : Знання, 1998. — 321 с.
5. Лавриненко О. Запровадження медичного страхування в Україні як основа оптимальної моделі майбутньої реформи системи охорони здоров'я / О. Лавриненко // Юридичний авангард, 2009. — № 1. — С. 161-168.
6. Мних М. В. Медичне страхування та необхідність його запровадження в Україні / М. В. Мних // Економіка та держава. — 2007. — № 2. — С. 40-41.
7. Обов'язкове медичне страхування: перспективи запровадження в Україні // Новини медицини і фармації в Україні, № 17 (430), 2012.
8. Рак К. Місце медичного страхування в системі охорони здоров'я // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка, 2008, № 105. — С. 41-44.
9. Яковлева Т. Соціально-правові передумови запровадження обов'язкового медичного страхування / Т. Яковлева // Підприємництво, господарство і право, 2008. — № 11. — С. 71-74.

Антипов Н. Г. Висловух А. В. Актуальные проблемы внедрения обязательного социального медицинского страхования в Украине.

Аннотация. Статья посвящена актуальным проблемам в сфере здравоохранения, обусловленные последствиями социально-политического кризиса в Украине во всех сферах функционирования человека. Проанализированы возможные пути выхода из сложившейся ситуации и даны допустимые решения.

Ключевые слова. Социальное медицинское страхование, функционирование здравоохранения, перестройка экономики здравоохранения, участники социального медицинского страхования.

Antipov N. G. Vyslovukh A. V. Current problems of mandatory social health insurance in Ukraine.

Summary. Article deals with the topical issues of public health, caused by the consequences of the socio-political crisis in Ukraine in all areas of human functioning. Possible ways for solving out of the situation and given the designated acceptable decisions are discussed.

Keywords. Social health insurance, public health functioning, economic restructuring health care, members of social health insurance.